

PIBR

Polska Izba Biegłych
Rewidentów

Znak: P-20200130-002

MINISTERSTWO FINANSÓW BIURO PODAWCZE	
Wpł.	2020 -01- 31
Dep.	zał. <i>K. Szymon</i>

Warszawa, 30 stycznia 2020 r.

Pan
Piotr Dziezic
Podsekretarz Stanu,
Generalny Inspektor
Informacji Finansowej
Departament Informacji Finansowej
Ministerstwo Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Szanowny Panie Ministerze,

zwracamy się z uprzejmą prośbą o przedstawienie Państwa stanowiska w sprawie interpretacji przepisów ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t. j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1115 z późn. zm.) („ustawa AML”/”AML”).

W art. 2 ust. 1 pkt 15 ustawy AML określony jest katalog „instytucji obowiązanych”. Wśród nich są „biegli rewidenci”.

Takie zdefiniowanie, po pierwsze różni się od zapisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE („dyrektywa AML”). Po drugie stwarza wątpliwości interpretacyjne na gruncie postanowień ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1421 z późn. zm.) („ustawa o biegłych rewidentach”).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 3 lit. a) dyrektywy AML, dyrektywę stosuje się do podmiotów zobowiązanych - osób fizycznych lub prawnych podczas wykonywania ich działalności zawodowej, w tym biegłych rewidentów (ang. auditors).

Do wyjaśnienia, przedstawionych w dalszej części pisma, wątpliwości niezbędne jest przytoczenie niektórych zapisów ustawy o biegłych rewidentach, która rozróżnia „biegłych rewidentów” oraz „firmy audytorskie”.

- Biegły rewident

Biegłym rewidentem jest osoba fizyczna wpisana do rejestru biegłych rewidentów. Wpis do rejestru jest dokonywany po spełnieniu określonych w ustawie warunków. (art. 4 ust. 1 i 2).

Zawód biegłego rewidenta polega na wykonywaniu czynności rewizji finansowej, świadczeniu usług atestacyjnych innych niż czynności rewizji finansowej, niezastrzeżonych do wykonywania przez biegłych rewidentów oraz świadczeniu usług pokrewnych - zgodnie z krajowymi standardami wykonywania zawodu (art. 3 ust. 1).

Biegły rewident wykonuje zawód w imieniu firmy audytorskiej (art. 3 ust. 3).

Biegły rewident może wykonywać zawód jako: osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą we własnym imieniu i na własny rachunek, wspólnik firmy audytorskiej, osoba fizyczna pozostająca w stosunku pracy z firmą audytorską lub osoba fizyczna, w tym osoba prowadząca działalność gospodarczą, inna niż osoba, o której mowa w art. 46 pkt 1, która zawarła umowę cywilnoprawną z firmą audytorską (art. 3 ust. 2).

Biegły rewident może wykonywać zawód po uprzednim zawiadomieniu Krajowej Rady Biegłych Rewidentów o podjęciu i formie wykonywania zawodu, a w szczególności o adresie i nazwie firmy audytorskiej, w imieniu której będzie wykonywał zawód (art. 3 ust. 4).

W rejestrze biegłych rewidentów wpisani są wszyscy biegli rewidenty, zarówno ci którzy zadeklarowali wykonywanie zawodu jak i ci którzy zawodu nie wykonują (posiadają tytuł biegłego rewidenta, prawa jak również obowiązki ale pracują w innych dziedzinach, np. jako dyrektorzy finansowi, główni księgowi, w działach księgowości, kontrolingu, itp.).

- Firma audytorska

Firmą audytorską jest jednostka, w której badania sprawozdań finansowych przeprowadzają biegli rewidenty, wpisana na listę firm audytorskich i prowadząca działalność w jednej z następujących form (art. 46):

- 1) działalności gospodarczej prowadzonej przez biegłego rewidenta we własnym imieniu i na własny rachunek;
- 2) spółki cywilnej, spółki jawnej lub spółki partnerskiej, w której większość głosów posiadają biegli rewidenty lub firmy audytorskie, zatwierdzone co najmniej w jednym państwie Unii Europejskiej; w spółkach, w których powołano zarząd, większość członków zarządu stanowią biegli rewidenty zatwierdzeni co najmniej w jednym państwie Unii Europejskiej; jeżeli zarząd składa się z nie więcej niż 2 osób, jedną z nich jest biegły rewident;
- 3) spółki komandytowej, w której komplementariuszami są wyłącznie biegli rewidenty lub firmy audytorskie zatwierdzeni co najmniej w jednym państwie Unii Europejskiej;
- 4) spółki kapitałowej lub spółdzielni, które spełniają następujące wymagania:
 - a) większość członków zarządu stanowią biegli rewidenty zatwierdzeni co najmniej w jednym państwie Unii Europejskiej; jeżeli zarząd składa się z nie więcej niż 2 osób, jedną z nich jest biegły rewident,
 - b) większość głosów na walnym zgromadzeniu posiadają biegli rewidenty lub firmy audytorskie zatwierdzeni co najmniej w jednym państwie Unii Europejskiej,
 - c) większość członków organów nadzorczych stanowią biegli rewidenty zatwierdzeni co najmniej w jednym państwie Unii Europejskiej;
- 5) spółdzielczego związku rewizyjnego, który spełnia następujące wymagania:
 - a) zatrudnia do badania biegłych rewidentów,
 - b) większość członków zarządu stanowią biegli rewidenty zatwierdzeni co najmniej w jednym państwie Unii Europejskiej; jeżeli zarząd składa się z nie więcej niż 2 osób, jedną z nich jest biegły rewident.

Przedmiotem działalności firmy audytorskiej jest wykonywanie czynności rewizji finansowej (art. 47 ust. 1).

W przypadku firmy audytorskiej, o której mowa w art. 46 pkt 1-4, przedmiotem działalności może być również (art. 47 ust. 2):

- 1) usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych i podatkowych;
- 2) doradztwo podatkowe;

- 3) prowadzenie postępowania upadłościowego lub likwidacyjnego;
 - 4) działalność wydawnicza lub szkoleniowa w zakresie rachunkowości, rewizji finansowej i podatków;
 - 5) wykonywanie ekspertyz lub sporządzanie opinii ekonomiczno-finansowych;
 - 6) świadczenie usług doradztwa lub zarządzania, wymagających posiadania wiedzy z zakresu rachunkowości, rewizji finansowej, prawa podatkowego oraz organizacji i funkcjonowania przedsiębiorstw;
 - 7) świadczenie usług atestacyjnych innych niż czynności rewizji finansowej, niezastrzeżonych do wykonywania przez biegłych rewidentów;
 - 8) świadczenie usług pokrewnych;
 - 9) świadczenie innych usług zastrzeżonych w odrębnych przepisach do wykonywania przez biegłych rewidentów.
- Świadczenie usług, o których mowa w ust. 2 pkt 7 i 8, zgodnie z krajowymi standardami wykonywania zawodu, jest możliwe tylko w ramach firmy audytorskiej (art. 47 ust. 2a.).

Odpowiedzialność wobec badanej jednostki za przeprowadzenie badania ponosi firma audytorska zawierająca umowę o przeprowadzenie badania (art. 48 ust. 1).

Na tym tle pojawiają się następujące wątpliwości interpretacyjne:

1. Czy zapisy ustawy AML należy rozumieć literalnie, tym samym czy instytucją obowiązana jest biegły rewident a nie firma audytorska?
2. Czy przepisy, procedury AML powinny być stosowane przez samych biegłych rewidentów czy też przez firmy audytorskie, które są uprawnione do badania i w których pracują biegli rewidenty?
Z tą wątpliwością wiąże się jeszcze jedno ryzyko. Jeżeli przepisy ustawy AML mają stosować biegli rewidenty to firmy audytorskie być może niezgodnie z postanowieniami RODO¹ gromadzą, dla potrzeb AML, dane osobowe swoich klientów.

3. Czy biegły rewident/firma audytorska musi stosować AML jeżeli np. organizuje szkolenie z ustawy o rachunkowości lub też przygotował narzędzie wspomagające pracę (np. na bazie arkusz Excel), które zamierza sprzedawać?
Z ustawy AML wynika, że ustawę stosuje biegły rewident, bez analogicznego ograniczenia jakie jest w dyrektywie AML - podczas wykonywania swojej działalności zawodowej. Można więc wnioskować, że musi ją stosować zawsze bez względu na to czy świadczy usługi wchodzące w zakres wykonywania zawodu, czy też spoza tego zakresu. W dyrektywie AML jest mowa, że obowiązki powstają w związku z wykonywaniem działalności zawodowej (profesjonalnymi usługami), czyli jak rozumiemy np. badaniem sprawozdania finansowego (do czego uprawnione są wyłącznie firmy audytorskie/biegli rewidenty).

Pozwalamy sobie wskazać, że w naszej opinii jako działalność zawodową rozumiemy usługi odnoszące się tylko i wyłącznie do wykonywania czynności biegłego rewidenta na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy o biegłych rewidentach. Oznaczałoby to, że inne usługi spoza zakresu działalności określonej w art. 3 ust. 1 ustawy o biegłych rewidentach, nawet jeśli są świadczone przez biegłego rewidenta, np. szkolenia, sprzedaż narzędzia w Excelu czy doradztwo finansowe nie mieszczą się już w tej kategorii, a w konsekwencji nie podlegają obowiązkowi AML.

4. Czy w przypadku potwierdzenia naszej opinii wyrażonej w pytaniu nr 3 podobnie należy interpretować zapisy ustawy AML w zakresie usług doradztwa podatkowego i usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 14, 15 oraz 17 ustawy AML?
Tego rodzaju usługi, nie zastrzeżone dla biegłych rewidentów, mieszczą się także w zakresie działalności firm audytorskich i są przez nie świadczone na mocy zapisów art. 47 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o biegłych rewidentach.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 z późn. zm.), („RODO”).

Wymienione w pytaniu kategorie przedmiotów prowadzonej działalności gospodarczej są wobec siebie na tyle komplementarne, że firmy audytorskie i biegli rewidenty zwykle decydują się na łączne świadczenie tego rodzaju usług, aby zapewnić klientowi kompleksową obsługę doradczo-księgową. Ponawiamy zatem postawione powyżej w punkcie 3 pytanie dotyczące rozszerzenia zakresu przedmiotowego Ustawy AML na kategorie przedmiotów działalności świadczonych przez jedną firmę audytorską inne niż zastrzeżone do wyłącznych kompetencji biegłego rewidenta, doradcy podatkowego czy usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, a również będących w ofercie obejmując m.in. pozostałe usługi świadczone przez biegłych rewidentów, doradców podatkowych i prowadzących księgi rachunkowe, doradztwo finansowe, szkolenia, czy udostępnianie rozwiązań informatycznych mających na celu zoptymalizowanie procesu prowadzenia ksiąg rachunkowych. Podobnie jak to zostało podniesione powyżej, analiza przepisów Ustawy AML z punktu widzenia ich celowości nie potwierdza wprost zasadności objęcia tymi obowiązkami kategorii klientów, wobec których nie są świadczone kategorie działalności wymienione w art. 2 ust. 1 pkt 14, 15 oraz 17 ustawy AML.

5. Czy posiadanie uprawnień biegłego rewidenta (wpis w rejestrze biegłych rewidentów) ale jednocześnie niewykonywanie zawodu czyni daną osobę z mocy prawa jednostką obowiązana?
I w związku z tym, czy w każdym przypadku biegły rewident jest zobligowany do szkoleń, o których jest mowa w art. 52² ustawy AML?

Ponieważ sprawa jest szczególnie ważna, dotyczy kilku tysięcy firm audytorskich i biegłych rewidentów, będziemy wdzięczni za w miarę szybkie ustosunkowanie się do przedstawionej kwestii.

Jesteśmy otwarci na spotkanie się z Państwem i możliwość rozmowy na ten temat a także na przedstawienie bardziej szczegółowych informacji związanych z wykonywaniem zawodu przez biegłych rewidentów.

z wyrazami szacunku,

P r e z e s
Krajowej Rady Biegłych Rewidentów

Barbara Miśterska-Dragan

² Art. 52. [Szkolenia z realizacji obowiązków związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu]

1. Instytucje obowiązane zapewniają udział osób wykonujących obowiązki związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w programach szkoleniowych dotyczących realizacji tych obowiązków.
2. Programy szkoleniowe, o których mowa w ust. 1, powinny uwzględniać charakter, rodzaj i rozmiar działalności prowadzonej przez instytucję obowiązaną oraz zapewniać aktualną wiedzę w zakresie realizacji obowiązków instytucji obowiązananej, w szczególności obowiązków, o których mowa w art. 74 ust. 1, art. 86 ust. 1 i art. 89 ust. 1.
3. Do instytucji obowiązananych będących osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.